

ENDÜSTRİ MESLEK LİSELERİNE ÖĞRENCİ YÖNELİMİ

Ebru AKKAYA¹
 Yusuf ÖZÇATALBAŞ²
 Uğur ARABACI³

ÖZET

Bu çalışmada, ilköğretim okulundan mezun olan öğrencilerin Endüstri Meslek Liselerini (EML) ve bölümlerini tercih sebepleri ve eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla, Ankara ili sınırları içinde dört farklı bölgedeki 593 meslek lisesi birinci sınıf öğrencisi denek üzerinde anket uygulaması yapılmıştır. Anket sonuçları, SPSS istatistik programdan yararlanılarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesinde frekans (f) ve yüzdeler (%) kullanılmıştır. Anket uygulaması sonucuna göre, öğrencilerin ancak % 15'ine yakını ilköğretim öğretmeninin yönlendirmesiyle EML'yi tercih etmiştir. Diğer öğrenciler ise ailelerinin, çevrelerinin telkini veya kendi tercihleriyle EML'ye yönelmişlerdir. Bölümlerini tercih etmelerinde etkenler ise, mesleklerinin güncel olması, kolay iş bulabilme düşünceleri veya sosyal çevrelerinin yönlendirmesidir.

Anahtar Kelimeler: Endüstri meslek liseleri, öğrenci yönelimi, mesleki eğitim, mesleki yönelim.

STUDENT TENDENCY TO THE INDUSTRIAL VOCATIONAL SCHOOLS**ABSTRACT**

The aim of this study was to investigate the reason for choosing of students, graduated from primary school, to the Industrial Vocational School (IVS) and its departments and evaluation of the problems that students faced. For his purpose, a questionnaire has been prepared and carried out on 593 students in Ankara at four different IVS. Results were analyzed by using a SPSS statistical programme. In order to determine the opinions of students, frequency (f) and percentages were used. The results showed that only 15 % of the students was directed to the IVS by their primary school teachers. The others were directed to the IVS by the effect of society and their parents or themselves. Preferring reasons for departments were due to the popularity of profession, idea of finding the job easily or directing by society.

Keywords: Industrial vocational schools, student orientation, vocational training, vocational orientation.

1. GİRİŞ

Nitelikli insan gücünü yetiştirmede önemli bir görev üstlenen Mesleki ve Teknik Eğitim Okullarından mezun öğrencilerin istihdamı, gelişen teknolojiyle değişen yeni istihdam alanlarının ihtiyaç duyduğu teknik elemanların eğitimi, bir ülkenin önemli sorunlarından

¹ Bozankaya limited Şirketi, ebruakkaya@hotmail.com

² Gazi Üniversitesi Teknoloji Fakültesi, yusufoz@gazi.edu.tr

³ Gazi Üniversitesi Teknoloji Fakültesi, uarabaci@gazi.edu.tr

biridir. Bu durumun öneminin kavrandığı gelişmiş ülkelerde mesleki ve teknik eğitim, ülke gençlerinin büyük oranının gördüğü eğitim sürecidir.

Ülkemizde Mesleki teknik eğitim 19. yy' a kadar loncaların sorumluluğunda çıraklık sistemi ile yürütülmüştür. Çıraklar Loncalara alınırken Ahilikte olduğu gibi, kendilerinden bir yol atası ile iki de yol kardeşi bulması istenirdi. Ahi Birlikleri'nde sosyo-ekonomik fonksiyonların öncelik kazanmasına bağlı olarak yamak, çıraklık, ustalık, kalfalık, yiğitbaşılık ve kethüdalık (Ahi Babalık) statüleri ortaya çıkmıştır. Ahi birliklerinde çıraklık, her sanatta o sanatın özelliklerine göre değişen sürekli bir görev niteliği tanımıştır (Gülerman ve Taştekil, 1993: 45).

19. yy. başlangıcında batılı ülkelerdeki tekniğin, diğer bilim dalları ile birlikte ilerlemesi ve bunların endüstrileşmeye uygulanması, sosyal hayatta önemli değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Batıda, endüstri devriminin gelişmesi, ülkemizde etkisini, lonca teşkilatının içinde bulunan sanat ve ticaret düzenlerini bozarak ve o zamana kadar loncalarda devam etmekte olan mesleki eğitim hizmetlerinin okul disiplini içinde yürütülmesini zorunlu hale getirerek göstermiştir (Anonymous, 1990: 3,4,7,16)

Cumhuriyet döneminde eğitimin, ülkenin sosyal ve ekonomik gelişimindeki önemi çok iyi anlaşılacakla beraber savaşlar ve çeşitli ekonomik güçlükler nedeniyle mesleki teknik eğitim sadece ekonomik kalkınma planlarına paralel olarak gerekli insan gücünü hazırlayıcı nitelikte bir inceleme ve gelişme konusu olarak ele alınmıştır. Mesleki Teknik Eğitim'de bu dönemde görülen başlıca gelişmeler dört grupta toplanır.

- 1) Uzman çalışmaları
- 2) Öğretmen yetiştirme
- 3) Örgütlenme
- 4) Planlı gelişim (Alkan, Doğan ve Sezgin,1991: 11-13, 59-60)

3308 sayılı kanuna göre Mesleki teknik eğitim sisteminin amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

- 1) Mecburi öğretimden sonra çeşitli sebeplerle örgün öğretim kurumlarına devam etmeyen veya bu öğretim kurumlarının çeşitli kademelerinden ayrılan gençleri düzenli çıraklık eğitiminden geçirmek,
- 2) Mesleki teknik okullardaki öğrencilerin becerilerini gerçek iş ortamında geliştirmelerine imkân vermek,
- 3) İstihdam için gerekli mesleki yeterliliklere sahip olmayan genç ve yetişkinleri meslek kursları ile istihdama hazırlamak,
- 4) Mesleki teknik eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için finansman kaynakları sağlamak,
- 5) Mesleki teknik eğitimi araştırmalarla sürekli destekleyip geliştirmek,
- 6) İş hayatının Mesleki teknik eğitimin planlama, geliştirme ve değerlendirme süreçlerine katılımını sağlamak,
- 7) Mesleki teknik eğitim kurumlarındaki eğitim amaçlı üretim faaliyetlerini geliştirmek.

Mesleki teknik eğitimin bir sistem bütünlüğü içinde desteklenip geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla, 5 Haziran 1986 tarih ve 19139 Sayılı Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu kanun gereğince 1986–1987 öğretim yılından itibaren, bazı okul ve meslek alanlarında başlatılan ve 1987–1988 öğretim yılından itibaren ülkemiz genelinde yaygınlaştırılan Çıraklık ve Mesleki Eğitimi uygulamalarına devam edilmektedir.

Avrupa Birliği'nde mesleki teknik eğitimin modelinde kurumlar arası ilişkilerde esneklik, otokontrol ve geri besleme mekanizmalarının, sistem içinde boşluk oluşturmayacak şekilde düzenlenmeye çalışılmaktadır.

Türkiye'de ise ilköğretim sonrası öğrencilerin mesleki teknik eğitimi niçin tercih ettikleri veya ilköğretim sürecinde planlı bir yönlendirmenin yapıp yapılmadığı konusunda yapılmış mevcut bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte, gerek kalkınma planlarında ve gerekse eğitim şura kararlarında mesleki teknik eğitimin önemi vurgulanmasına rağmen, özellikle mesleki teknik eğitimin, teknik eğitim boyutunda bu tezin sorgulamasını yaptığı çeşitli sebeplerden dolayı teknik eğitimde kalitenin düştüğü, nitelikli öğrencilerin teknik eğitimi tercih etmediği gibi somut problemlerden bahsedilmektedir. Ancak, bu problemlerin bilimsel zeminlerde sorgulanması konusunda yapılmış geniş kapsamlı bir araştırma veya çalışmaya rastlanmamıştır.

Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı, vasıflı insan gücü ve kıdemsiz teknisyen düzeylerinde teknik, meslek ve ticari eğitimin sağlanmasını da içeren, yüksek öğretime kadar olan bütün eğitim düzeylerinin kontrolünden, koordinasyonundan ve revizyonundan sorumludur. Milli Eğitim Bakanlığı, diğer bakanlıklara ya da sektöre bağlı kurumların müfredatını ve yönetmeliklerini onaylar. Ancak müfredat söz konusu olduğunda Talim ve Terbiye Kurulunun bütün değişiklikleri onaylaması gerekir (Anonymous, 1994: 31,32,34,35).

Mesleki teknik eğitim veren okulların merkezi yönetiminden Mesleki Teknik Eğitim Müsteşar Yardımcısı sorumludur. Müsteşar Yardımcısına bağlı genel müdürlükler;

- 1) Erkek Meslek ve Teknik Öğretim
- 2) Kız Teknik Öğretim
- 3) Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlükleri'dir.

Türkiye'de Mesleki Teknik Eğitim sisteminin yürütülmesinde MEB haricinde Tarım Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı gibi bakanlıklarda görev almaktadır. Vasıflı işçilerin eğitimi konusunda her iki bakanlık da ortaokulu bitiren öğrencilere eğitim vermektedir. Ancak 4306 sayılı Kanun ile beraber ilköğretimin altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrenimini ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olanlar ve çıraklık eğitim merkezlerindeki öğrenciler, eğitimlerini bu kurumlarda tamamlarlar. 1997-1998 ders yılı başından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaz. Dolayısıyla ortaokul kurumlaşması sona ermiş bulunmaktadır. Bu durumda Mesleki Teknik Eğitim açısından meslek okullarının orta kısımlarında eğitim son bulmuştur (Anonymous, 1994: 31, 32, 34, 35).

Ortaöğrenimi de içeren uygulamalara bakacak olursak; Meslek lisesi öğrencileri okulda kurumsal ders görür ve temel eğitim alırlar ve ikinci ve üçüncü yıllarında eğer eğitim yerleri uygunsa pratik eğitim amacı ile haftada üç gün sanayi işletmelerine giderler. Elliden fazla işçisi olan şirketler, meslek okulu öğrencilerine beceri eğitimi sağlamak zorundadır. Ama şirketlere giden öğrencilerin sayısı, şirketteki işçilerin % 5'inden az % 10'undan çok olmamalıdır (Baloğlu,1990: 131,135).

Meslek liseleri, imam-hatip liseleri hariç ortaokula dayalıdır ve başlıca iki türdür. Birincisi mesleğe hazırlayan liselerdir. Bunlar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı üç yıl süreli Mesleki ve Teknik Öğretim Liseleri ile diğer bakanlıklara bağlı Meslek Liseleridir. İkincisi, hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan 4 yıl süreli teknik liseler ile imam-hatip liseleridir (Anonymous, 1991: 16).

Endüstriyel teknik öğretim yapan okul ve kurumlar, Erkek Meslek ve Teknik Öğretim, Kız Meslek ve Teknik Liseleri, Ticaret ve Turizm Meslek Liseleri ve Din eğitimi veren liseler olarak dört grupta incelenebilir (www.meb.gov.tr, 2004).

Erkek Meslek ve Teknik Öğretim veren okullar Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak örgün ve yaygın endüstriyel teknik eğitim vermektedirler. Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı endüstriyel teknik öğretim yapılan programlar aşağıda verilmiştir (Anonymous, 1993: 21).

- Bilgisayar ve Bilgisayar Nümerik Kontrol (CNC)
- Elektrik- Elektronik- Tıp Elektroniği- Endüstriyel Elektronik
- Gazetecilik
- İnşaat - Kalıp
- Makine - Makine Ressamlığı - Motor - Kimya - Petrokimya
- Radyo - TV, Telekomünikasyon - Matbaa
- Tekstil
- Uçak Bakımı ve Elektroniği - Uçak Motorları
- Yapı ressamlığı - Grafik Sanatları - Plastik Sanatlar - Çinicilik ve Seramik - Süsleme Taşlılığı
- Tesviye
- Mobilya ve Dekorasyon
- Harita ve Kadastro
- Ayakkabıcılık
- Boya - Apre
- Deri Konfeksiyon - Deri Teknolojisi
- Dokuma - Konfeksiyon - Optik
- Çay Teknolojisi
- Değirmencilik
- Kuyumculuk
- Kütüphanecilik
- Metal İşleri - Metalürji
- Su Ürünleri
- Soğutma ve İklimlendirme (Anonymous, 1994: 31, 32, 34, 35).

1.1. Amaç ve Alt Amaçlar

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de ilköğretim sonrası teknik eğitime öğrenci yönelimini etkileyen faktörleri, öğrencilerin teknik eğitimi tercih sebeplerini ve Endüstri Meslek Lisesindeki öğrenim süreçlerinde karşılaştıkları problemlerle, Endüstri Meslek Lisesine ve bölümlerine bakış açılarını somut olarak değerlendirmektir.

Eğitimin önemli bir boyutu olan mesleki ve teknik eğitim, oldukça farklı mesleki alanlarda ve karmaşık yapıdadır. Mesleki teknik eğitim in en önemli görevi istihdam dünyasına iş gücü yetiştirmektir. Görev yapacak iş gücünde aranan nitelikler ise farklılık göstermektedir. Çünkü bilgi çağı, mal ve hizmet üreten iş gücünde aranan beceri düzeyini ve sorumluluğunu artırmış bulunmaktadır (Ertürk, 1994: 12)

Mesleki ve teknik eğitim, üretici insan yetiştirmeyi, iş ile birey arasında uyum sağlamayı amaçlar. Mesleki eğitimde iş, birey ve eğitim sürekli etkileşim halindedir. İş, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda değişken bir yapıdadır. İş yaşamındaki değişiklikler

meslek eğitimini de doğrudan etkilemekte, bu durum ise mesleki ve teknik eğitim sisteminin dinamik bir yapıda olmasını gerektirmektedir (Ertürk, 1998: 4-24).

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve geliştirilmesi, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması konularına yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın yürütülmesinde *genel tarama modeli* kullanılmıştır. Araştırma ile Endüstri Meslek Liselerinde öğrenim gören Lise 1. sınıf öğrencilerinin Endüstri Meslek Lisesi ve bölümleriyle ilgili görüşleri, tercihleri, eğitim sürecine yönelik görüşleri, okul dışı ve mezuniyet sonrası çalışma durumları ile beklentileri belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu belirlemelerin, öğrencilerin görüşlerine dayalı olması nedeniyle araştırma betimsel niteliktedir. Tarama modellerinde; mevcut durumlar ve şartlar aynen ortaya konmaya çalışılır. Durumlar genellikle doğal çevre içinde oluşmaktadır.

Bu tür araştırmalarda değişkenlerin deneysel ve fiziki olarak ayarlanması, olayların meydana gelme ya da gelmemesini kontrol diye bir durum söz konusu değildir. Gerçekte üzerinde araştırma yapılan olaylar ve davranışlar, bu çalışmalar yapılmaya bile aynı şekilde devam edecektir (www.meb.gov.tr, 2004).

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Endüstri Meslek Liselerinde öğrenim gören 1. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin Türkiye’de farklı illerde dağıntık bir şekilde bulunması nedeniyle araştırma bir çalışma evreni üzerinde yürütülmüştür.

Araştırmacının çalışma alanı olarak, Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki 2004–2005 öğretim yılında Endüstri Meslek Liselerinde kayıtlı 1. sınıf öğrencileri seçilmiştir. Araştırmacının Ankara’da bulunması, araştırmanın hızlı, etkili bir şekilde yürütülebilmesi, zaman, ulaşım ve araştırma kolaylığı sağlanabilmesi için araştırmanın çalışma evreni olarak Ankara seçilmiştir (Çizelge 2.1).

Çizelge 2.1. Örnekleme yer alan okullar ve öğrenci sayıları.

Okullar	Öğrenci Sayısı
Ulus Endüstri Meslek Lisesi	157
İncirli Endüstri Meslek Lisesi	145
Sincan Fatih Endüstri Meslek Lisesi	154
İskitler Endüstri Meslek Lisesi	137
Toplam	593

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri anket yoluyla toplanmıştır. Araştırma çerçevesinde anket formu geliştirilerek istatistik uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Geliştirilen anket formlarında, uzman görüşleri doğrultusunda bazı düzenlemeler yapılmış ve Ankara ilinde bulunan 4 Endüstri Meslek Lisesinde okuyan toplam 593 birinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Anketlerin güvenilirlik katsayısı ise 0,05 olarak hesaplanmıştır. Anketler, örneklem

kapsamına alınan, endüstri meslek lisesi metal, mobilya, tesisat, tesviye, elektrik, elektronik 1. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır.:

2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Verilerin çözümlemesinde SPSS (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Anılan paket programdan yararlanarak; öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesinde frekans (f) ve yüzdeler (%) kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda aşağıda verilmiştir.

Çalışma evreni içerisinde farklı kültürel, sosyolojik ve ekonomik düzeyleri kapsayabilecek şekilde örneklem olarak 4 okul seçilmiştir. Araştırma, okulda bulunan ve araştırmaya katılmaya istekli 593 adet 1. sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Çizelge 2.1' de çalışma evreninde yer alan okulların isimleri ve öğrenci sayıları, Çizelge 3.2'de öğrencilerinin özelliklerine ilişkin, istatistik bilgiler verilmektedir. Çizelge 3.1'de bölüm eşleştirmeleri yaparken öğrencilerin ilköğretim başarı puanları dikkate alınmıştır. Birbirlerine yakın ilköğretim başarı puanlarına sahip öğrenciler birbirleri ile eşleştirilmiştir.

Çizelge 3.1. Örneklemde yer alan öğrenci profiline ilişkin istatistik bilgiler.

Değişken		N	%
Bölüm	Elektronik, Elektrik	250	42,2
	Mobilya, Tesviye	163	27,5
	Metal, Tesisat	180	30,4
	Toplam	593	100,0
Doğum Yeri	Büyükşehir	445	75,6
	Taşra	144	24,4
	Toplam	589	100,0
Doğum Yılı	1988 Ve Daha Önce	58	9,9
	1989	178	30,5
	1990 Ve Daha Sonra	347	59,5
	Toplam	583	100,0
Baba Mesleği	Memur-Emekli	141	24,7
	İşçi	172	30,1
	Devamı		
	Serbest Meslek	259	45,3
	Toplam	572	100,0
Annesinin Eğitim Düzeyi	İlkokul	326	55,6
	Ortaokul	134	22,9
	Lise	72	12,3

Çizelge 3.1'in devamı

	Üniversite	5	0,9
	Tahsili Yok	49	8,4
	Toplam	586	100,0
Babasının Eğitim Düzeyi	İlkokul	218	37,2
	Ortaokul	179	30,5
	Lise	148	25,3
	Üniversite	33	5,6
	Tahsili Yok	8	1,4
	Toplam	586	100,0
Kardeş Sayısı	1	41	7,2
	2	263	45,9
	3	172	30,0
	4 ve Daha Fazla	97	16,9
	Toplam	573	100,0
Gelir Düzeyi	300 TL Ve Daha Az	171	29,9
	301-600 TL	258	45,2
	601-999 TL	112	19,6
	1 000 TL ve daha fazla	30	5,3
	Toplam	571	100,0
Mezun Olduğu İl	Büyükşehir	531	95,3
	Taşra	26	4,7
	Toplam	557	100,0
Diploma Notu	2,5 ve Daha Az	57	10,3
	2,5'den Daha Fazla	498	89,7
	Toplam	555	100,0

Çizelge 3.1. incelendiğinde öğrencilerin babalarının % 75'i serbest çalışmakta, yarısından fazlasının annesi ilkokul mezunu, % 67'sinin babası ilköğretim mezunu düzeyinde (8 yıllık) ve sadece % 5,6'sının babası üniversite mezunudur. Öğrencilerin yaklaşık % 93'ü çok çocuklu kalabalık aile, % 76'sının gelir düzeyi asgari ücret veya biraz yüksek, % 90'ı ilköğretimi başarıyla tamamlamış öğrenciler olduğu görülmektedir. Genel olarak, endüstri meslek lisesine kayıt yaptıran öğrencilerin maddi imkânlarının kısıtlı, kalabalık ailelere sahip oldukları ve anne-baba eğitim düzeylerinin düşük olduğu gözlenmiştir.

3.1. Öğrencilerinin Görüşleri

3.1.1 Öğrencilerin endüstri meslek lisesini ve bölümünü tercih nedenlerine ilişkin görüşleri

Araştırmanın birinci alt problemde ilk olarak öğrencilerinin endüstri meslek lisesini ve öğrenim gördükleri bölümleri tercih etme nedenleri incelenmiştir. Öğrencilere, tercihleriyle ilgili 7 soru sorulmuştur. Öğrencilerin her bir soruyla ilgili görüşleri, ayrı ayrı incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Öğrencilerin Endüstri Meslek Lisesi ve bölümleriyle tercihlerini belirlemek amacıyla ilk olarak lise 1 öğrencilerine, daha önce başka bir liseye kayıt yaptırıp yaptırmadıkları sorulmuş ve araştırma bulguları Çizelge 3.1'de verilmiştir. Öğrencilerin yaklaşık % 17'si Endüstri Meslek Lisesi öncesi başka bir liseye kayıt yaptırmıştır.

Çizelge 3.1. Birinci sınıf öğrencilerinin daha önce başka bir liseye kayıt yaptırma durumları.

	Evet (%)	Hayır (%)
Kayıt İsteği	16,9	83,1

Öğrencilere, endüstri meslek lisesine ve bölümüne tamamen kendi istekleriyle mi kayıt yaptırdıkları sorulmuştur. Öğrencilerin % 71'i kendi istekleri doğrultusunda kayıt yaptırdıklarını söylerken kalan % 29'luk oran, endüstri meslek lisesine kayıta tamamen istekli olmadıklarını göstermektedir (Çizelge 3.2).

Çizelge 3.2. Öğrencilerinin endüstri meslek lisesine ve öğrenim gördükleri bölüme kendi isteğiyle kayıt yaptırma durumları

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Kayıt İsteği	71,3	21,3	7,4

Öğrencilerinin endüstri meslek lisesini ve öğrenim gördükleri bölümleri tercihleri üzerinde ailelerinin ne derece etkisi olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu sayede, öğrencilerin endüstri meslek lisesi ve bölüm seçiminde aile tarafından yönlendirme yapılıp yapılmadığı belirlenmiştir. Çizelge 3.3'te verilen bulgular la öğrencilerin yaklaşık % 39'unun ailelerinin telkin veya tavsiyeleriyle endüstri meslek lisesine kayıt yaptırdıkları belirlenmiştir.

Çizelge 3.3. Öğrencilerinin endüstri meslek lisesi ve öğrenim gördükleri bölümü tercihleri üzerinde ailelerinin etkisi.

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Kayıt İsteği	39,1	19,3	41,6

Öğrencilerin endüstri meslek lisesini ve öğrenim gördükleri bölümleri tercihleri üzerinde ilköğretim öğretmenlerinin ne derece etkisi olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu sayede, temel eğitim sırasında ilköğretim okulu öğretmenleri tarafından öğrencinin beceri ve ilgisine göre bir yönlendirme yapılıp yapılmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin sadece yaklaşık %14'üne yakınının ilköğretim öğretmenlerinin yönlendirmesiyle kayıt yaptırmış olduğu saptanmıştır (Çizelge 3.4).

Çizelge 3.4. Öğrencilerinin endüstri meslek lisesi ve öğrenim gördükleri bölümü tercihleri üzerinde ilköğretim öğretmeninin etkisi.

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Kayıt İsteği	13,7	7,3	79

Öğrencilerin endüstri meslek lisesini ve öğrenim gördükleri bölümleri tercihleri üzerinde arkadaşlarının ne derece etkisinin olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda bu soruyla, öğrencinin sosyal çevresinin lise tercihindeki etkisi araştırılmıştır. Sonuçlar Çizelge 3.5'te verilmiştir.

Çizelge 3.5. Öğrencilerinin endüstri meslek lisesi ve öğrenim gördükleri bölümü tercihleri üzerinde arkadaşlarının etkisi.

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Kayıt İsteği	11,7	9,5	78,8

Öğrencilerin endüstri meslek lisesi ve bölümleriyle tercihlerini belirlemek amacıyla, endüstri meslek lisesini ve öğrenim gördükleri bölümleri tercihleri üzerinde daha önceki iş deneyimlerinin ve / veya yaz tatillerinde çalıştığı mesleklerin veya daha önce benzer meslekle ilgili bir konuda çalışmış olmanın ne derece etkisi olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bulgular Çizelge 3.6'da verilmiştir.

Çizelge 3.6. Öğrencilerinin endüstri meslek lisesi ve öğrenim gördükleri bölümü tercihleri üzerinde daha önceki iş deneyiminin etkisi

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Kayıt İsteği	18,9	10,6	70,4

Öğrencilerin endüstri meslek lisesini ve öğrenim gördükleri bölümü tercihleri üzerinde mezuniyet sonrası iş alanı genişliğinin ne derece etkisi olduğu belirlenmeye çalışılmış ve alınan sonuçlara göre öğrencilerin yarısına yakını mezun olduktan sonra kolay iş bulabilmek için bölümlerini tercih ettiklerini belirtmiştir (Çizelge 3.7).

Çizelge 3.7. Öğrencilerinin endüstri meslek lisesi ve öğrenim gördükleri bölümü tercihleri üzerinde mezuniyet sonrası iş alanı genişliğinin etkisi

	Evet	Kısmen	Hayır
Kayıt İsteği (%)	46,9	21,8	31,4

Endüstri meslek lisesinin 1. sınıf öğrencilerine uygulanan anket çalışmasının birinci bölümünde okul ve bölümü tercih nedenleri araştırılmıştır. İnceleme sonucunda, öğrencilerin yaklaşık % 17'sinin daha önce başka bir okula kayıt yaptırmış olduğu, endüstri meslek lisesini tercih etmelerinde arkadaşlarının etkisinin olmadığı, öğrencilerin sadece % 20'nin iş deneyiminin olması sebebiyle bu okul ve bölümü seçtiği belirlenmiştir. Bunun içinde en etkili faktörlerin % 40 oranla aile ve % 47 oranla mezuniyet sonrası istihdam durumu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin endüstri meslek lisesine yönlendirilmesinde ilköğretim öğretmenlerinin diğer tercih nedenleri arasında çok yetersiz olduğu görülmüştür.

3.1.2 Öğrencilerinin endüstri meslek liseleriyle ilgili görüşleri

Araştırmanın alt problemünde ikinci olarak 1. sınıf öğrencilerinin endüstri meslek lisesi hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Öğrencilere endüstri meslek lisesiyle ilgili 5 soru sorulmuştur. Görüşler, her bir soru açısından ayrı ayrı incelenmiş ve yorumlanmıştır.

İlk olarak öğrencilerin Endüstri Meslek Liseleri hakkındaki görüşlerini belirleyebilmek için öğrencilere, öğrenim gördükleri endüstri meslek lisesinin çevre düzenlemesini nasıl buldukları sorulmuş ve öğrencilerin yaklaşık %18 oranında memnun olmadıkları saptanmıştır (Çizelge 3.8).

Çizelge 3.8. Birinci sınıf öğrencilerinin öğrenim gördüğü endüstri meslek lisesinin çevre düzenlemesini değerlendirmeye yönelik görüşleri

	İyi	Orta	Kötü	İlgilenmiyorum
Kayıt İsteği(%)	28,5	43,8	17,7	10

Endüstri Meslek Liseleri hakkındaki görüşlerini belirleyebilmek için öğrencilere, öğrenim gördükleri endüstri meslek lisesinde sosyal etkinliklerin düzenlenme durumu ve bu etkinlikleri nasıl buldukları sorulmuştur. Alınan sonuçlara göre sosyal etkinlikleri yeterli bulmadıkları ve bu durumdan memnun olmadıkları belirlenmiştir (Çizelge 3.9).

Çizelge 3.9. Öğrencilerinin öğrenim gördüğü endüstri meslek lisesinde sosyal etkinliklerin düzenlenme durumu ve yeterliliğe yönelik görüşleri

	Düzenleniyor / Yeterli	Düzenleniyor / Yetersiz	Düzenlenmiyor	İlgilenmiyorum
Kayıt İsteği(%)	32,4	40,5	11,1	15,9

Endüstri Meslek Liseleri hakkındaki görüşlerini belirleyebilmek için öğrencilere, öğrenim gördükleri endüstri meslek lisesinde sosyal etkinliklerin düzenlenmesini istedikleri faaliyetler sorulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin yarısından fazlasının mesleki teorik bilginin yanında teknik açıdan kendilerini geliştirmek amacıyla teknik gezilerin de düzenlenmesini istedikleri belirlenmiştir (Çizelge 3.10).

Çizelge 3.10. Birinci sınıf öğrencilerinin öğrenim gördüğü endüstri meslek lisesinde düzenlenmesini istedikleri sosyal faaliyetlere yönelik görüşleri.

	Teknik Geziler	Sanatsal Faaliyetler	Spor	İlgilenmiyorum
Kayıt İsteği (%)	53,7	14,5	26,3	5,6

Endüstri meslek liseleri hakkındaki görüşlerini belirleyebilmek için öğrencilere, öğrenim gördükleri endüstri meslek lisesi bünyesinde aynı anda farklı yerlere düzenlenen geziler hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Sonuçlar Çizelge 3.11'de verilmiştir. 1. sınıf öğrencileri olmalarına rağmen teknik gezileri tercih edenlerin oranı pikniği tercih edenlerin oranlarından fazla olması öğrencilerin mesleklerine karşı ilgili olduklarını düşündürülebilir.

Çizelge 3.11. Birinci sınıf öğrencilerinin öğrenim gördüğü endüstri meslek lisesi bünyesinde aynı anda düzenlenen geziler hakkındaki görüşleri

	Teknik Gezi	Piknik	Hiçbiri
Kayıt İsteği (%)	45,2	43,5	11,3

Öğrencilerin öğrenim gördükleri endüstri meslek lisesinin çevre düzenlemesi ve sosyal etkinliklerinin yeterlilik durumu hakkında görüşleri alınmış olup eğitimini aldıkları mesleklerine karşı ne kadar ilgili ve bilinçli oldukları araştırılmıştır. Çevre düzeninden pek memnun olmadıklarını belirten öğrenciler, sosyal etkinlik olarak da öncelikle teknik geziler düzenlenmesini istemişlerdir. Öğrencilerin henüz 1. sınıfta okumalarına rağmen teknik gezilerin düzenlenmesini istemeleri onların mesleklerine karşı ilgili olduklarını göstermektedir. Bunun yanı sıra spor ve sanatsal faaliyetler de talep etmişlerdir.

3.1.3. Öğrencilerin okuduğu bölümle ilgili görüşleri

Araştırmanın birinci alt problemünde üçüncü olarak 1. sınıf öğrencilerinin okuduğu bölümle ilgili görüşleri incelenmiştir. Öğrencilere okudukları bölümle ilgili 10 soru sorulmuştur. Görüşler, her bir soru açısından ayrı ayrı incelenmiş ve yorumlanmıştır.

İlk olarak öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri neden tercih ettikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlar Çizelge 3.12’de verilmiştir. Bulgulara bakıldığında öğrencilerin birçoğu ailenin etkisiyle ve günümüzün sorunu olan istihdam durumu nedeniyle bölümlerini tercih ettikleri görülmüştür.

Çizelge 3.12 Birinci sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümleri tercih nedenlerine yönelik görüşleri

	Kolay İş Bulabilme	Kolay Öğrenebilme	Aile İsteği	Öğretmenin Önerisi
Kayıt İsteği (%)	39	19	25,7	16,3

Anket uygulamasına katılan öğrencilerin, bu soruyla öğrenim gördükleri bölümlerinde en çok zorlandıkları dersler belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.13’te verilmiştir.

Çizelge 3.14. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerinde en çok zorlandıkları derslere yönelik görüşleri.

	Mesleki Teorik Dersler	Uygulamalı Dersler	Kültür Dersleri	Hepsi	Hiçbiri
Kayıt İsteği (%)	16,6	4,7	54,6	5,9	18,2

Endüstri Meslek Lisesinin 1. sınıfında okuyan öğrencilerin öğrenim gördüğü bölümlerindeki uygulamalı derslere seveerek ve isteyerek katılma durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Çizelge 3.15’te verilmektedir. Öğrencilerin %90’ına yakınının uygulamalı derslere seveerek ve isteyerek katıldıkları görülmüştür.

Çizelge 3.15. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerinde uygulamalı derslere seyerek ve isteyerek katılmalarına yönelik görüşleri.

	Evet	Hayır	Kısmen	İlgilenmiyorum
Kayıt İsteği (%)	86,2	4,2	8,9	0,7

Bu soruyla, Endüstri Meslek Lisesinde okuyan 1. sınıf öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümde atölyelerdeki takım, tezgah ve cihazların yenilik durumu hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşlerden elde edilen sonuçlar Çizelge 3.16'da gösterilmiştir. Grafiğe bakıldığında öğrencilerin atölyelerinde kullandıkları takım, tezgâh ve cihazlarının yenilik durumundan çok da memnun olmadıkları anlaşılmaktadır.

Çizelge 3.16. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümde atölyenin durumuna yönelik görüşleri.

	İyi	Fena Değil	Kötü	İlgilenmiyorum
Kayıt İsteği (%)	33,7	51,1	14	1,2

Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm atölyelerindeki güvenlik sisteminin yeterliliğine yönelik görüşleri belirlenmiş ve sonuçlar Çizelge 3.17'de verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğrenciler kendilerini güvende hissetmemektedirler.

Çizelge 3.17. Birinci sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümün atölyelerindeki güvenlik sisteminin yeterliliğine yönelik görüşleri.

	Var/Yeterli	Var/Yetersiz	Yok	İlgilenmiyorum
Kayıt İsteği (%)	42,3	36,6	17,8	3,3

Öğrencilerin bölümlerini tercih etmelerinde ailelerinin yönlendirmesi ve mesleğinin güncelliğinin en önemli faktörlerden biri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu öğrencilerin meslek derslerinde ve uygulamalı derslerde çok fazla zorlanmadığı belirlenmiştir.

Anket uygulamasının bu bölümünde atölyelerin durumu hakkında da öğrenci görüşleri alınmıştır. Uygulamaya katılan öğrencilerin atölyelerinin durumu hakkında görüşleri alınırken iş kazalarından koruyacak güvenlik tedbirleri de sorgulanmış ve uygulamalı derslerde öğrencilerin kendilerini güvende hissetme durumları araştırılmıştır. Öğrenciler güvenlik tedbirlerinin bulunduğunu söylemiş, fakat sadece % 42'si güvenlik tedbirlerini yeterli bulurken % 37'si yetersiz bulmaktadır. Bunların yanı sıra % 18'lik bir grup öğrenci güvenlik tedbirlerinin olmadığını söylemiştir. Bu durum, iş kazalarına karşı kendilerini güvensiz hissettiklerinin göstergesidir. Endüstri Meslek Lisesinde iş güvenliği konularının önemsenmesinin ve öğrencinin kendini güvende hissetmesinin öğrenim sürecindeki başarısına etkisi önemsenmelidir.

3.1.4 Bölümlerine göre, öğrencilerin endüstri meslek lisesini ve bölümünü tercih nedenine ilişkin görüşler

Lise öğrencilerinin Endüstri Meslek Lisesini ve bölümünü tercih nedenleri ile öğrenim gördükleri bölümler arasındaki ilişki incelenmiş ve farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin Endüstri Meslek Lisesini ve bölümünü tercih nedenleri arasında farklılık olup olmadığı karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin tercih nedenleri toplam 3 soru açısından incelenmiş ve her bir soruyla ilgili görüşleri, ayrı ayrı karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Endüstri Meslek Liselerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören Lise 1 öğrencilerinin bu okul ve bölüme kendi istekleri doğrultusunda kayıt yaptırıp, yaptırmama durumları açısından karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, elektrik ve elektronik bölüm öğrencilerinin yaklaşık % 74'ünün kendi isteğiyle bu bölümü tercih ettiği belirlenirken, metal-tesisat bölüm öğrencilerinin yaklaşık % 66'sının tamamen kendi istekleri doğrultusunda kayıt yaptırarak görülmüştür (Çizelge 3.20).

Çizelge 3.20. Bölümlere göre, öğrencilerin okulunu ve bölümlerini kendi istekleriyle kayıt yaptırmaları.

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Elektrik-Elektronik	73,6	22,4	4
Mobilya-Tesviye	74,1	17,3	8,6
Metal-Tesisat	65,6	23,3	11,1

Endüstri Meslek Liselerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören Lise 1 öğrencilerinin bölüm ve okul tercihlerinde ailelerin etkili olma durumu Çizelge 3.21'de verilmiştir.

Çizelge 3.21. Öğrencilerin okul ve bölümlerini tercih etmede ailelerinin etkili olma durumu

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Elektrik-Elektronik	33,7	26,5	39,8
Mobilya-Tesviye	44,2	12,3	43,6
Metal-Tesisat	41,9	15,6	42,5

Endüstri Meslek Liselerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören Lise 1 öğrencilerinin bölüm ve okul tercihlerinde iş alanının geniş olmasının etkisi Çizelge 3.22'de verilmiştir.

Çizelge 3.22. Bölümlere göre, öğrencilerin bölümlerini seçmede iş alanının geniş olmasının etkisi.

	Evet (%)	Kısmen (%)	Hayır (%)
Elektrik-Elektronik	44	30	27
Mobilya-Tesviye	45,5	18,5	36
Metal-Tesisat	51,5	15	33,5

Öğrencilerin okulunu ve bölümlerini tercih etme nedenleri incelenmiş olup tüm bölümlerde daha önce başka bir liseye hiç kayıt yaptırmamış öğrencilerin dağılımı yaklaşık 8/10'dur. Bu nedenle öğrencilerin farklı bölümlerde bulunmaları daha önce başka bir liseye kayıt yaptırmaları ile ilişkili değildir. Bölümlerini tercih etmelerinde etkin faktörler incelendiğinde, elektrik ve elektronik bölümündeki öğrencilere kıyasla düşük ilköğretim okulu başarı puanıyla kayıt yaptıran metal, mobilya, tesviye ve tesisat bölüm öğrencilerinin daha çok ailenin ve çevrenin etkisinde kaldıkları görülmüştür. Dikkat edilmesi gereken bir husus da kayıt esnasında ilköğretim öğretmenlerinin kesinlikle bir yönlendirmesi olmadığı saptanmıştır. Hâlbuki mesleki ve teknik eğitimi geliştirmeyi kapsayan Kalkınma planlarında ve 16. Milli Eğitim Şura Kararlarında ilköğretimden yükseköğretime kadar sistemli bir rehberlik planlarının yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bir başka etken olarak da önceden kazanmış oldukları deneyimdir. Alınan sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin sadece % 19'u bölümleriyle ilgili deneyimli oldukları için tercih yaptığını belirtmiştir. Elektrik ve

elektronik öğrencilerini etkileyen en büyük faktörün mezuniyet sonrası iş alanının genişliği ve güncel meslek olması sebebiyle aile etkisinin olduğu saptanmıştır. Metal ve tesisat bölümünün hemen hemen yarısı da bu sebepten dolayı tercih yaparken mobilya ve tesviye bölüm öğrencilerinin sadece % 30'u bu sebeplerden dolayı tercih yapmıştır. % 70'i ise bölümlerinden mezuniyetin kolay olması, kayıt esnasında meslek lisesi öğretmeninin bu bölümü önermesi sebebiyle kayıt yaptırdığını belirtmiştir.

3.1.5. Bölümlere göre öğrencilerin okudukları endüstri meslek lisesi hakkındaki görüşleri

Bu bölümde 1. sınıf öğrencilerin eğitimini aldıkları okulları hakkındaki görüşleri ve bölümler arasında görüş ayrılıklarının olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Endüstri Meslek Lisesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerin okullarının çevre düzenlemesi hakkındaki görüşleri Çizelge 3.23'te verilmiş olup elektrik ve elektronik bölüm öğrencilerinin okullarının çevre düzenlemesini beğenmedikleri belirlenmiştir.

Çizelge 3.23. Bölümlere göre, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullarının çevre düzenlemesi hakkındaki görüşleri.

	İyi (%)	Orta (%)	Kötü (%)	İlgilenmiyorum (%)
Elektrik-Elektronik	17,5	50,5	23,5	8,5
Mobilya-Tesviye	37	39	15,5	8,5
Metal-Tesisat	36	39	12	13

Endüstri meslek lisesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin okullarının sosyal etkinlikler hakkındaki görüşleri alınmış ve bölümlere göre düşünceleri araştırılmıştır. Elde edilen verilere göre elektrik, elektronik, mobilya ve tesviye bölüm öğrencilerinin, metal ve tesisat bölüm öğrencilerine göre daha sosyal oldukları ve okullarındaki sosyal aktivitelerin yetersizliğinden şikâyetçi oldukları saptanmıştır (Çizelge 3.24).

Çizelge 3.24. Bölümlere göre öğrencilerin öğrenim gördükleri okullarında düzenlenen sosyal etkinliklerin yeterliliği hakkındaki görüşleri.

	Düzenleniyor / Yeterli (%)	Düzenleniyor / Yetersiz (%)	Düzenlenmiyor (%)	İlgilenmiyorum (%)
Elektrik-Elektronik	30	43,5	10,5	16
Mobilya-Tesviye	39	45,5	7	8,5
Metal-Tesisat	29,5	32	16	22,5

Farklı bölümlerde okuyan endüstri meslek lisesi öğrencilerin okullarındaki kütüphaneden kaç kez yararlandıkları sorulmuş, araştırmacı yönlerinin ne kadar geliştiği, kitap okumaya ne kadar yatkın oldukları araştırılmıştır. Sonuçlara bakıldığında elektrik ve elektronik bölüm öğrencilerinin % 50'sinin kütüphaneye gitme alışkanlıkları varken mobilya, tesviye, metal ve tesisat bölüm öğrencilerinin yaklaşık % 68'inin hiç kütüphanelere gitmedikleri belirlenmiştir (Çizelge 3.25).

Çizelge 3.25. Bölümlere göre öğrencilerin kütüphaneden yararlanma alışkanlıkları.

	1-5 Kez (%)	5-15 kez (%)	Hiç Yararlanmadım (%)
Elektrik-Elektronik	40	11	49
Mobilya-Tesviye	23	12	65
Metal-Tesisat	24,5	8	67,5

Bu kısımda farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin okulları hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Elektrik ve elektronik bölüm öğrencilerinin okulun çevre düzenlemesini pek beğenmese de diğer bölüm öğrencileri iyi olduğunu düşünmektedir. Sosyal etkinlikler açısından bakıldığında tüm bölüm öğrencileri yetersiz olduğundan şikâyetçilerdir. Aynı anda teknik gezi ve piknik düzenlenmiş olsa her bölümdeki öğrencilerin hemen hemen yarısı teknik geziyi diğer yarısı da pikniği tercih edeceğini belirtmiştir. Tercihlerinde bölümler arası bir farklılık görülmemiştir. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları da karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar, öğrenci profilinin, öğretim programlarının ve öğretmenlerin eğitim-öğretim tekniklerinin farklılığının göstergesidir.

3.1.6 Bölümlere göre öğrencilerin okudukları bölümleri hakkındaki görüşleri

Endüstri meslek liselerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören lise 1 öğrencilerinin bölümlerine ilişkin görüşleri Çizelge 3.26'da verilmiştir.

Çizelge 3.26. Bölümlere göre öğrencilerin bölümlerini tercihlerinde etki eden faktörler.

	Kolay İş Bulabilme (%)	Kolay Öğrenebilme (%)	Aile İsteği (%)	Öğretmenin Önerisi (%)
Elektrik-Elektronik	46	18	28	8
Mobilya-Tesviye	38	21	24	17
Metal-Tesisat	31	18,5	24	26,5

Endüstri meslek lisesinin farklı bölümlerinde okuyan 1. sınıf öğrencilerin bölümlerinde en çok zorlandıkları dersler Çizelge 3.27'de verilmiştir.

Çizelge 3.27. Bölümlere göre öğrencilerin en çok zorlandıkları dersler.

	Mesleki Teorik Dersler (%)	Uygulamalı Dersler (%)	Kültür Dersleri (%)	Hepsi (%)	Hiçbiri (%)
Elektrik-Elektronik	30	6,5	41,5	4,5	17,5
Mobilya-Tesviye	5	3,7	62,5	7,4	21,5
Metal-Tesisat	8,5	3,5	65,5	6,5	16

Endüstri Meslek Liselerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören Lise 1 öğrencilerinin bölümlerinde görmüş oldukları meslek dersleri öğretmenleri hakkındaki görüşleri Çizelge 3.28'de verilmiştir.

Çizelge 3.28. Bölümlere göre, 1. sınıf öğrencilerin meslek dersi öğretmenleri hakkındaki görüşleri.

	Çok Başarılı (%)	Başarılı (%)	Başarısız (%)
Elektrik-Elektronik	38	56	6
Mobilya-Tesviye	48,4	47,2	4,4
Metal-Tesisat	48,9	47,2	3,9

Endüstri meslek liselerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören lise 1 öğrencilerinin bölümlerinde görmüş oldukları kültür dersleri öğretmenleri hakkındaki görüşleri Çizelge 3.29'da verilmiştir.

Çizelge 3.29.Öğrencilerinin bölümlerindeki kültür dersi öğretmenleri hakkındaki görüşleri

	Çok Başarılı (%)	Başarılı (%)	Başarısız (%)
Elektrik-Elektronik	25,6	68	6,4
Mobilya-Tesviye	27,5	56,9	15,6
Metal-Tesisat	28,7	59	12,4

Endüstri meslek liselerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören lise 1 öğrencilerinin bölümlerinde görmüş oldukları uygulamalı derslere seveerek ve isteyerek katılma durumları Çizelge 3.30'da verilmiştir.

Çizelge 3.30.Öğrencilerin uygulamalı derslere seveerek ve isteyerek katılma durumları.

	Evet (%)	Hayır (%)	Kısmen (%)	İlgilenmiyorum (%)
Elektrik-Elektronik	86,8	3,2	10	0
Mobilya-Tesviye	86,5	3,1	9,2	1,2
Metal-Tesisat	85	6,7	7,2	1,1

Endüstri meslek lisesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 1. sınıf öğrencilerin ilköğretimden itibaren almış oldukları Türkçe ve Dilbilgisi eğitiminin yeterlilik durumunu araştırmak amacıyla 2 cümle verilmiş ve imla kurallarına uygun yazmaları istenmiş ve sonuçlar Çizelge 3.31'de verilmiştir.

Çizelge 3.31. Bölümlere göre öğrencilerin Türkçe cümleyi imla kurallarına uygun yazabilmeleri

	DOĞRU (%)	YANLIŞ (%)
Elektrik-Elektronik	4	96
Mobilya-Tesviye	3	97
Metal-Tesisat	2	98

Endüstri meslek lisesinin farklı bölümlerinde okuyan 1. sınıf öğrencilerin hesap yapabilmeleri araştırılmış, elde edilen sonuçlar Çizelge 3.32'de verilmiştir.

Çizelge 3.32. Bölümlere göre öğrencilerin hesap yapabilmeleri.

	DOĞRU (%)	YANLIŞ (%)
Elektrik-Elektronik	82,5	17,5
Mobilya-Tesviye	74	26
Metal-Tesisat	72	28

Bu bölümde endüstri meslek lisesi 1. sınıf öğrencilerin bölümleri hakkında görüşleri araştırılmıştır. Elektrik ve elektronik bölüm öğrencilerinin bu bölümü seçmelerinde en büyük etkenin mesleklerinin güncel olması ve bu sebepten dolayı mezuniyet sonrası kolay iş bulabileceklerini düşünmeleri iken metal ve tesisat öğrencilerini etkileyen en büyük faktörün kayıt esnasında meslek lisesi öğretmenlerinin bu bölümü önermesi olduğu belirlenmiştir. Elektrik ve elektronik bölümlerine nazaran diğer bölüm öğrencilerinin kayıtlarında meslek lisesi öğretmenlerinin daha çok etkili olmasının sebebi elektrik ve elektronik bölümlerini zaten aile ve öğrenci isteyerek tercih etmektedir, mesleğin güncel olması bu bölüme talebi artırmaktadır, dolayısıyla bu bölümlerde öğrenci açığı oluşmamaktadır. Bu nedenle endüstri meslek lisesi öğretmeni, kayıt yaptıracak öğrencilere bu bölümü değil de kontenjan açığı bulunan özellikle de metal, tesisat sonra da mobilya, tesviye bölümlerini önermektedir. Ayrıca tüm bölüm öğrencilerinin ailelerinin etkisinin de eşit oranda dağıldığı görülmüştür.

Mesleki teorik derslerden en çok zorluk çeken öğrencilerin elektrik ve elektronik bölüm öğrencileri olduğu belirlenmiş, kültür derslerinden de en çok metal ve tesisat bölüm öğrencileri ardından da elektrik ve elektronik bölüm öğrencilerinin oranına kıyasla mobilya ve tesviye öğrencileri kültür derslerinden zorlandıklarını söylemiştir. Anket uygulamasına katılan lise 1. sınıf öğrencilerinin % 95 'i meslek dersi öğretmenlerini başarılı bulmuştur. Bu oranın bölümlere göre dağılımına baktığımızda elektrik ve elektronik bölüm öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine oranla %10 daha fazla başarılı bulduklarını söylemiştir. Diğer bölüm öğrencileri ise çok başarılı olduğunu belirtmiştir. Kültür dersi öğretmenlerinin başarı durumu sorgulandığında bu kez elektrik ve elektronik öğrencileri kültür dersi öğretmenlerini başarılı bulurken diğer bölüm öğrencilerinin başarısız bulma oranı yüksektir. Bunun sebebi olarak da elektrik ve elektronik bölüm öğrencilerinin ilköğretimdeki başarıları ve belli bir bilgi birikimiyle liseye geçmeleri kültür derslerinde başarılı olmalarını sağlamış, böylece öğretmenlerini başarılı bulmuşlardır. Diğer bölüm öğrencileri zaten ilköğretimden düşük başarı puanıyla bu okullara geldiği için kültür derslerinde zorlandıkları ve bu nedenle de öğretmenlerini başarısız buldukları düşünülebilir. Öğrencilerin uygulamalı derslere isteyerek katılma durumları da incelenmiş ve tüm bölüm öğrencileri uygulamalı derslere seveerek ve isteyerek katıldığını belirtmiştir. Elektrik ve elektronik bölüm öğrencileri ne kadar da diğer bölümlere göre kültür derslerinden zorlanmadıklarını belirtse de onların diğer bölümler gibi Türkçe-Dilbilgisi dersinde çok zayıf oldukları görülmüştür. Türkçe-Dilbilgisinde zayıf olan öğrencilerin hesaplama yapabilmeleri, imla kurallarına uygun cümle yazabilme oranlarına göre başarı oranları daha yüksektir. Bölümlere göre incelendiğinde elektrik ve elektronik bölüm öğrencilerinin başarı oranı diğer bölüm öğrencilerine göre % 10 daha fazladır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde endüstri meslek liselerinde okuyan Lise 1. sınıf öğrencilerine yapılan araştırma bulgularından elde edilen verilere dayalı sonuçlar verilmiş ve sonuçlar doğrultusunda

önerilerde bulunulmuştur. Bu araştırma amacına ulaşmak için yapılan kaynak taraması, verilerin toplanması, toplanan verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması sırasında elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- Lise 1. sınıf öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi üniversite olan öğrenci oranı % 5,6'dır. Uygulamaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün babasının serbest meslekle uğraştığı saptanmıştır.

- Endüstri meslek liselerine kayıt yaptıran öğrencilerin tamamına yakınının ilköğretim diploma notu 2,5'tir.

- Aylık geliri 200 ile 600 TL arasında olan öğrenci grubu % 70'tir.

- Endüstri Meslek Lisesi 1. sınıf öğrencilerinin okul ve bölümlerini tercih etmelerinde en büyük etkinin kendi istekleri ve ailelerinin yönlendirmesi olduğu saptanmıştır. Ailelerin etkisi bölümlerle ilişkilidir. Elektrik ve elektronik bölümündeki öğrencilerin % 60'ına yakını, mobilya ve tesviye bölümü öğrencilerinin % 55'ine yakını ailelerinin etkisiyle bu bölümlere kayıt yaptırmıştır.

- 1. sınıf öğrenciler, atölyelerinde güvenlik tedbirlerinin bulunduğunu söylemekte, fakat mevcut sistemi yetersiz bulmaktadırlar.

- 1. sınıf öğrencilerinden Türkçe kapsamlı soruya alınan cevaplarda ancak %3'lük bir dilim Türkçe cümleyi imla kurallarına uygun yazarken, matematik içerikli soruya % 78'lik bir grubu oluşturan öğrenci topluluğu doğru cevap vermiştir.

- Öğrencilerin bölümlerini tercih etmelerinde ilköğretim öğretmenlerinin etkisi yaklaşık % 15'tir. Bölümlere göre dağılıma bakıldığında ilköğretim öğretmenlerinin yönlendirme oranında belirgin bir farklılık görülmemiştir.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Mesleki rehberlik ilköğretimin ilk kademesinden itibaren başlamalıdır.

- Mesleki Teknik Eğitim ile ilgili iş yerlerine öğrencilerin katılacağı teknik geziler düzenlenmelidir.

- Okullara çeşitli meslek dallarında çalışan elemanlar çağrılarak seminer düzenlenmelidir.

- Basın ve yayın organlarında mesleklerle ilgili programlar yayınlanmalıdır.

- İlköğretimde öğrencileri mesleki eğitime yönlendirmede en büyük etkiyi veliler sağlamaktadır. Bu nedenle ailelerin de bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bunun için de okul rehberlik birimi ile aileler sürekli irtibat halinde olmalıdırlar.

- Eğitime ayrılan pay artırılarak daha teknolojiyle paralel ilerleyen bir sistem oturtulmalıdır. Uygulamalı derslerde kullanılan eğitim araç ve gereçleri modernize edilmeli ve yeterli iş güvenliği sağlanmalıdır.

- Mesleki ve teknik okul mezunları hiç okumadığı ya da yüzeysel olarak gördüğü derslerden sınav olarak üniversiteye geçişi sağlanmaktadır. Bu mağduriyeti ortadan kaldırmak için, mesleki yeterliliklerin de ölçülmesi ve diğer liselerle puanlama sisteminin aynı olması gerekmektedir.

- Öğretmenlere, öğretim yöntem ve teknikleri içeren öğretim programları hazırlatılarak başarılı bulunan programlar için ödüllendirme yöntemi kullanılmalıdır.

5. KAYNAKLAR

Gülerman, A., Taştekil, S. “Ahi Teşkilatının Türk Toplumunun Sosyal Ve Ekonomik Yapısı Üzerindeki Etkileri”, *Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma Ve Geliştirme Genel Müdürlüğü* :194-16, Ankara, 45 (1993)

Çıraklık Ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi “Çıraklık Ve Mesleki Teknik Eğitim”, *Milli Eğitim Bakanlığı Yayını*, Ankara, 3,4,7,16 (1990)

Alkan, C.,Dogan, H.,Sezgin, İ., “Mesleki Ve Teknik Eğitim Esasları ”170, *Gazi Üniversitesi*, Ankara, 11-13, 59-60.(1991).

Mesleki Araştırma Ve Geliştirme Merkezi; “METE Raporu Taslağı: Mesleki ve Teknik Eğitim Raporu, Endüstriyel Okullar Projesi”, *MEB*, Mayıs, Ankara, 31,32,34,35 (1994)

Baloğlu, Z., “Türkiye’ de Eğitim”, *TÜSIAD*, İstanbul, 131,135 (1990)

Milli Eğitim Bakanlığı “Türkiye’ de Mesleki ve Teknik Eğitimde Gelişmeler”, *MEB*, İstanbul, 16 (1991)

<http://etogm.meb.gov.tr/sayisal/3yilokulogreciogretmen.htm>

Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü “Endüstriyel Teknik Öğretimde Gelişmeler”, *MEB*, Ankara, 21 (1993)

Mesleki Araştırma Ve Geliştirme Merkezi; “METE Raporu Taslağı: Mesleki ve Teknik Eğitim Raporu, Endüstriyel Okullar Projesi”, *MEB*, Mayıs, Ankara, 31,32,34,35 (1994)

Ertürk, S., “Eğitimde program geliştirme”, *METEKSAN*, Ankara, 12 (1994)

Ertürk, S., “Eğitimde program geliştirme”, *METARGEM*, Ankara, 4-24 (1998)

<http://apk.meb.gov.tr>

Kaptan, S., “Bilimsel araştırma teknikleri ve istatistik yöntemleri”, *Bilim Kitabevi*, Ankara, 59,60 (1995)